

El Diacrític | | Actualitzat el 09/06/2022 a les 22:31

Universos inabastables

«Sembla que això de la immersió lingüística ha existit sempre, i en canvi es va haver de guanyar pas a pas, contra totes les prohibicions, amb un vent sempre en contra» | «S'ha de preservar la immersió lingüística no només per les persones que parlen català sinó, també, per les que encara no el parlen, però que hi tenen tot el dret»

Alumnat de l'escola Mercè Rodoreda de Barcelona en una estona d'esbarjo | Paula Jaume

Vaig aprendre a parlar en català com qui respira. A casa, al carrer, a Alps. Vaig néixer al poble dels xarbascats d'aigua i de jocs; de la fressa (que és un soroll més amable) i de les flassades (que escalfen més que les mantes).

Vaig créixer al poble on la gent no et diu mai ni sí ni no:

- Prou! - és la resposta inamovible.

Segons l'entonació, o la cara que hi fan, o el mig somriure burleta, tu pots deduir si és afirmatiu o negatiu. De fet, crec que quasi sempre vol dir que sí. Sí amb reserves, sí desconfiat, sí amb complicitat oculta...

Però fins als setze anys no em vaig adonar que no el sabia escriure, el català, que no l'havia après mai, a l'escola. Algú m'ho va haver de dir, amb totes les lletres. I em va saber greu. Tants anys a l'escola, tant d'esforç, i resulta que m'havien segrestat aquella llengua meva de cada dia.

Vaig estudiar gramàtica catalana per correspondència, que és una mala manera d'entendre les vocals obertes i tancades, per exemple. Ara, amb un missatge de veu per *Whatsapp*, seria més fàcil. Però les cartes amb exercicis per fer i exercicis fets i corregits; les cartes amb una llarguíssima tirallonga de preguntes i dubtes, que sempre tenien una resposta exacta (escrita amb una lletra petita de formiga), anaven i venien amb una lentitud de cargol.

Vaig començar a fer classes de català als divuit o dinou anys, quan amb prou feines n'havia après una mica. Però, fent classes, se n'aprèn molt!

I vaig començar a fer classes de manera més o menys oficial, a les escoles públiques, l'any 1977, quan es va obrir una escletxa legal que ho va fer possible. No només eren unes escoles castellanitzades al cent per cent; també eren, encara, franquistes. Fer-hi classes de català era una militància.

No ho dic pas per penjar-me medalles, perquè vam ser molts, sinó només per posar en context el que vull dir. Perquè a vegades sembla que això de la immersió lingüística ha existit sempre, i en canvi es va haver de guanyar pas a pas, contra totes les prohibicions, amb un vent sempre en contra. Quaranta anys després de la desfeta de la guerra incivil, a les escoles públiques catalanes es començava a aixecar el cap, encara ben lluny de la qualitat de les escoles de la república.

Aquests dies, més d'una persona m'ha demanat què en penso, d'això de la imposició del 25 per cent en castellà a les escoles. Doncs, crec que s'ha de desobeir, de manera institucional, tal com s'ha fet i espero que es defensi, i de manera popular, al carrer. Sense defallença. S'ha de preservar la immersió lingüística no només per les persones que parlen català sinó, també, per les que encara no el parlen, però que hi tenen tot el dret.

Dit això, deixeu-me dir també (i sé que és impopular) que les classes de castellà s'han de fer bé, i s'han de fer en castellà, de la mateixa manera que les classes de francès s'han de fer en francès i les classes d'anglès, en anglès. De fet, s'han de fer molt bé. Totes.

No podem caure en la temptació de traslladar a les aules els odis polítics. Les llengües són mitjans de comunicació. Aviat és dit! En català, en castellà, en francès, en anglès, en àrab, en amazigh, en mandinga, podem estimar, explicar-nos, compartir la vida.

Ensenyem García Lorca, Hernández, Galeano, García Márquez. Ensenyem Víctor Hugo, Zola, Baudelaire, Beauvoir. Ensenyem Joaquim Ruyra, Caterina Albert, Rodoreda, Serrallonga. Ensenyem Shakespeare, Dickinson, Virgínia Woolf. Si com a persones llegim els grans autors, com a mestres en sabrem destriar fragments perfectament assumibles.

I aprenem i ensenyem, si més no algunes paraules, de totes les llengües dels alumnes. Perquè, des d'arreu del món, tothom porta una motxilla carregada de riqueses intangibles i intercanviables, de maneres de dir que també són maneres de viure. I que s'han de saber valorar. Cap criatura no va a l'escola des de zero.

Em sorprenen sempre una mica les persones que em diuen: «He acabat anglès» o «he acabat francès». No han entès res? Hi ha alguna llengua, que s'acabi? Han acabat, d'aprendre català?

Justament aquesta és la grandesa de les llengües: el seu univers inacabable, inabastable. Per exemple, les frases fetes o els contes tradicionals, tan semblants i tan diferents, o les cançons de jugar, que fan de pont entre cultures, que fan entendre la riquesa de les paraules i de qui les pot expressar.

Enamoreu-vos de les llengües, mestres: perquè només des d'aquest enamorament trobareu les eines per fer-les entendre i estimar. I els llibres de text no us faran tanta falta.